

Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

1. Johdanto

Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak) on vahvasti profiloitunut, valtakunnallinen ammattikorkeakoulu, joka aloitti toimintansa vuonna 1998. Humakin erityispiirre on sen vahvat juuret ja omistajuus vapaassa sivistystyössä ja kansalaisjärjestötoiminnassa.

Humakin visiona on keskittyä strategisten vahvuuksiemme osaamisen kehittämiseen Suomessa ja ulkomailla. Olemme yhteisöjen kehittämisen, kulttuurituotannon ja kielellisen saavutettavuuden vahva kansainvälinen erikoisosaaaja. Humakin vuoteen 2030 ulottuvassa strategiassa todetaan:

"Humak on inhimillisempää maailmaa rakentava ammattikorkeakoulu. Me luomme tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa kehittämällä ihmisiä yhdistävää osaamista"

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on aiemmin tehty yhdessä opiskelijoille ja henkilöstölle. Vuodesta 2020 alkaen kysely ja suunnitelma on tehty molemmille ryhmille erikseen.

Humakin opiskelijamäärä vuoden 2021 alussa oli 1686. Humakissa on suomenkielisten tutkintokoulutusten lisäksi englanninkielinen yhteisöpedagogitutkinto. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely teetettiin tutkinto-opiskelijoille suomeksi ja englanniksi. Opiskelijat jakaantuvat tavoitetutkinnon mukaan seuraavasti:

Tavoitetutkinto	Opiskelijamäärä
yhteisöpedagogi (AMK)	915
yhteisöpedagogi (ylempi AMK)	130
tulkki (AMK)	146
tulkki (ylempi AMK)	20
kulttuurituottaja (AMK)	422
kulttuurituottaja ylempi (AMK)	53

2. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun lähtökohdat

Yhdenvertaisuudesta säädetään yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014). Tasa-arvosta säädetään tasa-arvolaissa (609/1986).

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa.

Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on selvitys tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilanteesta, suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi sekä arvio aiempien toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Kiusaamiseen, häirintään ja seksuaaliseen häirintään puututaan Humakin opiskelijahyvinvointiryhmän laatiman varhaisen välittämisen toimintamallin mukaisesti.

3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun tavoitteet

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu ei tähtää samanlaisuuteen, vaan tasapuolisten ja syrjimättömien mahdollisuuksien luomiseen kaikille opiskelijoille.

Tavoitteena on, että

- Opiskelijavalinnoissa noudatetaan yhdenvertaisuutta ja opiskelijoita kohdellaan yhdenvertaisesti Humakiin hakeutumisesta lähtien koko heidän Humak-aikansa,
- opiskeluilmapiiri on syrjimätön, suvaitsevainen ja yhdenvertainen
- Humak on houkutteleva opiskelupaikka kaikenlaisille opiskelijoille,
- opiskeluolot ja -järjestelyt sopivat mahdollisuuksien mukaan ja Humakin tarpeet huomioon ottaen kaikille opiskelijoille

Humakin johto on sitoutunut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tavoitteeseen, mutta tavoitteiden toteutuminen ei ole kuitenkaan vain johdon haaste.

Ammattikorkeakoulu on opiskelijoista ja henkilöstöstä muodostuva yhteisö ja jokaisen Humakin opiskelijan ja työntekijän asenteella sekä käyttäytymisellä on olennainen merkitys tavoitteen saavuttamisessa.

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa yhteisössä opiskelijat voivat hyvin. Tällaisessa yhteisössä opiskelijoilla on hyvä motivaatio ja sitoutuminen opiskeluun on parempaa. Opiskelijoiden hyvinvointi parantaa myös Humakin tulosta.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista arvioidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyllä. Kappaleissa 4 ja 5 on koostettu syksyllä 2020 tehdyn kyselyn tulokset. Kappaleessa 6 on esitelty tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistoimenpiteet, joista on keskusteltu yhdessä opiskelijoiden edustajien kanssa keväällä 2021.

4. Arvio tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista Humakissa on arvioitu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn perusteella. Esitetyt kysymykset on laadittu edellisen kyselyn pohjalta. Kysymykset ovat pysyneet samansisältöisinä, jotta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehitystä on mahdollista seurata.

Kysely toimitettiin lokakuussa 2020 kaikille tutkinto-opiskelijoille sähköpostitse ja opiskelijoilla oli kaksi viikkoa aikaa vastata kyselyyn. Vastauksia kyselyyn tuli määräaikaan mennessä 310 ja vastausprosentti oli 18.

Kyselyssä esitettiin seuraavat kysymykset:

- Oppilaitoksemme yleinen ilmapiiri?
- Järjestääkö oppilaitoksemme yhteisiä tilaisuuksia opiskelijoille ja henkilökunnalle?
- Osallistujien kohtelu oppilaitoksen tilaisuuksissa?
- Saavutettavuuden ja esteettömyyden toteutuminen oppilaitoksessamme?
- Yhdenvertaisuuden toteutuminen oppilaitoksen toiminnassa?
- Onko oppilaitoksessamme esiintynyt nimittelyä, ennakkoluuloja tai stereotypioita ylläpitäviä mielipiteitä tai eriarvoista kohtelua koskien? Missä yhteyksissä näitä on esiintynyt? Onko asioihin puututtu?
- Kuinka hyvin mielestäsi yhdenvertaisuus toteutuu oppilaitoksessamme?
- Oletko havainnut tai kokenut syrjintää oppilaitoksessamme kahden viime vuoden aikana? Mistä oletat sen johtuvan? Kuka on syrjinyt sinua tai muita? missä tilanteissa syrjintää tapahtui, kauanko sitä jatkui, kuka siihen osallistui, kerroitko asiasta eteenpäin, ratkesiko tilanne jne.
- Miten oppimis- ja liikuntarajoitteet otetaan huomioon oppilaitoksessamme?
- Onko joku oppilaitosyhteisömme jäsen häirinnyt sinua eri tavoin? Missä tilanteessa häirintää on tapahtunut? Jatkuuko häirintä edelleen? Kerroitko asiasta eteenpäin? Ratkesiko tilanne? Onko häirintäyhdyshenkilöt tuttuja?
- Miten tärkeäksi koet yhdenvertaisuuden eri osa-alueiden kehittämisen?
- Onko opiskelijakunta HUMAKOn toiminta avointa ja tasapuolista kaikille?

- Millä konkreettisilla toimenpiteillä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tulisi edistää oppilaitoksessamme? Mihin tulee erityisesti kiinnittää huomiota?

Lisäksi vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa edellisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn perusteella sovittujen edistämistoimenpiteiden onnistumisesta.

Kyselyyn annettujen vastausten perusteella voidaan tehdä useita positiivisia havaintoja:

Oppilaitoksen yleistä ilmapiiriä pidetään moninaisuutta tukevana ja oppilaitoksen tilaisuuksiin koetaan olevan tervetulleita. Opetuksen avoin ja tasa-arvoinen ilmapiiri sai kyselyssä kiitosta.

Saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden kehittämistä opiskelijat pitävät tärkeänä. Lisäksi tärkeäksi nostetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutuksen kehittäminen.

Positiivisena havaintona voidaan todeta, että vastausten perusteella Humakin opiskelijat pitävät tärkeänä muiden ihmisten asioiden parantamista, vaikka omalla kohdalla mahdollisia epäkohtia, syrjintää tai häirintää ei olisi havaittu.

Edellisessä kyselyssä kaksi kolmasosaa kyselyyn vastanneista ei ollut havainnut tai kokenut syrjintää tai häirintää oppilaitoksessamme. Nyt tehdyssä kyselyssä sama luku oli 81 prosenttia. Positiivista kehitystä voi pitää merkittävänä.

Kyselyn perusteella löytyi myös kehittämiskohteita:

Edellisen kyselyn vastausten tavoin oppilaitoksemme tilat eivät vastaajien mielestä ole kaikilta osin asianmukaiset. Tilojen esteettömydessä on paikoin parantamisen varaa.

Edellisessä kyselyssä vain kolmasosa koki oppilaitoksen viestinnän olevan avointa, toimivaa ja sen tavoittavan kaikki oppilaitosyhteisömme jäsenet. Nyt tehdyn kyselyn perusteella viestintä nostetaan yhdeksi isoimmista kehityskohteista edelleen.

Seksuaalista häirintää koskevissa väittämässä lähes 99 prosenttia opiskelijoista kertoo ettei ole kohdannut häirintää oppilaitoksemme jäseneltä lukuunottamatta kaksimielisiä vitsejä tai loukkaavaa materiaalia. Kaksimielisiä tai muuten loukkaavia vitsejä kertoo kuulleensa 8 prosenttia vastaajista ja 3 prosenttia vastaajista on kohdannut loukaavana koettuja kuvia tai muita materiaaleja.

Vastaajista vain 70 prosenttia tietää voivansa kääntyä häirintäyhdyshenkilöiden puoleen häirintää kohdatessaan.

Vastaajat kokivat tärkeimmiksi kehittämisen osa-alueiksi saavutettavuuden ja esteettömyyden huomioonottamisen, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutuksen sekä etnisen yhdenvertaisuuden. Kyseiset osa-alueet koettiin myös edellisessä kyselyssä tärkeimmiksi kehittämisen kohteiksi.

Kyselyn perusteella toivotut konkreettiset kehittämistoimenpiteet

- Henkilöstön ja opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutus
- Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen viestinnällisesti
- Unisex-vessat kaikille kampuksille
- Tilojen esteettömyyden parantaminen

5. Arvio aiemmin sovittujen edistämistoimenpiteiden onnistumisesta

Edellisessä kyselyssä sovittiin kehittämiskohteista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi Humakissa.

Kaksi kolmasosaa vastaajista ei osannut sanoa, miten aiemmin sovitut asiat ovat toteutuneet kolmivuotiskaudella. Tämä selittynee paitsi opiskelijoiden vaihtuvuudella kolmen vuoden aikana, myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden viestinnästä. Keskiarvot arvosanan antaneiden vastauksista olivat 3,5 – 3,9 (1-5). Sovitut kehittämiskohteet olivat seuraavat, suluissa arvio toteutumisesta:

- Laaditaan yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa menettelytapaohjeet syrjintä- ja kiusaamistapausten yhtenäiselle käsittelylle koko oppilaitosyhteisössä (3,8)

- Keskustellaan yhdessä työ- ja opiskeluterveydenhuollon edustajien kanssa siitä, miten terveydentilaltaan heikompien ja vammaisten työntekijöiden ja opiskelijoiden suoriutumisen edellytyksiä voitaisiin parantaa (3,5)
- Mietitään yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa, miten yhdenvertaisuusasioita voitaisiin käsitellä enemmän opiskelijoiden kanssa sekä työntekijöiden perehdytyksessä ja esimieskoulutuksissa (3,5)
- Käydään henkilöstötilaisuudessa ja opiskelijaryhmissä läpi yhdenvertaisuusasioita ja korostetaan sitä, että Humakissa ei hyväksytä minkäänlaista syrjintää tai kiusaamista (3,9)

Ottaen huomioon tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilan ja arvion aiempien edistämistoimenpiteiden onnistumisista, voidaan samankaltaisten kehittämiskohteiden nähdä olevan tarpeellisia myös jatkossa ja uusien toimenpiteiden on hyvä tukea aiemmin tehtyä työtä.

6. Suunnitelma tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistoimenpiteistä

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn tulosten käsittelyyn kutsuttiin opiskelijoita keskustelemaan tarvittavista toimenpiteistä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi Humakissa. Seuraavia asioita edistetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta Humakissa vuosien 2021-2024 aikana:

1. Henkilöstölle ja opiskelijoille järjestetään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutus.
2. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään viestinnällisesti.
3. Kaikille kampuksille pyritään järjestämään unisex- vessa.
4. Tilojen esteettömyyttä arvioidaan ja parannetaan mahdollisuuksien mukaan.

Toimenpiteet toteutetaan seuraavan kolmen vuoden aikana. Seuraavalla kerralla toteutettavaan kyselyyn liitetään kysymyksiä, joilla arvioidaan toimenpiteiden onnistumista.